

BOJIM SE BLAŽA

Medvrstniško nasilje

mag. Katarina Kesič Dimic, prof. def.

(objavljeno v reviji Viva, maj 2004)

Aljoša sem prijela za roko in rekel je, naj ga spustim, ker ga boli. Ko sem ga vprašala po izvoru bolečine, je prestrašeno pogledal v tla. »En osemček mi je danes v šoli hotel vzeti mobitel. Pa sem ga tako k sebi tišal, da me je vlekel za roko. Ampak je na srečo zazvonilo in me je pustil na miru.« Ko sem ga vprašala, če je za nesrečni pripetljaj komu povedal, je rekel, da staršem. Pozvala sem ga, naj pove tudi vodstvu šole, pa mi je odgovoril, da za to šolsko tolpo že vsi vejo, pa tudi ravnatelj nič ne stori. Bomo pustili, da so naši otroci žrtve predrznih vrstnikov?!

KDAJ GOVORIMO O MEDVRSTNIŠKEM NASILJU?

O medvrstniškem nasilju govorimo, kadar nekdo nekoga neprestano neprijetno ogovarja, ga ustrahuje, fizično obračunava z njim ali od njega izsiljuje denar in ostale materialne dobrine. Taka dogajanja se lahko vrstijo v šoli (največkrat med odmori), na poti v šolo ali v neposredni bližini le-te. Po podatkih raziskave Zavoda Republike Slovenije za šolstvo in šport, te neprijetne izkušnje doživi 20 % osnovnošolcev in 10 % srednješolcev. Različne raziskave tudi kažejo, da je bilo veliko nasilnih otrok prej samih žrtev nasilja v družini. Znano je tudi, da so dečki pogosteje žrtve fizičnega nadlegovanja kot deklice. Pri deklicah gre bolj za skupinsko izločanje posameznic.

VRSTE MEDVRSTNIŠKEGA NASILJA

Obstaja več vrst in načinov medvrstniškega nasilja. Oglejmo si najpogostejše:

- zmerjanje in draženje otroka z zbadljivkami, kletvicami;
- potegavščine, ki otroka spravljajo v težave;
- ščipanje, pretepanje, grizenje, porivanje;
- grožnje in ustrahovanje;
- jemanje in uničevanje osebnih stvari;
- odvzem denarja;

- hujskanje prijateljev proti otroku;
- širjenje neresničnih govoric o otroku;
- nagovarjanje h kraji;
- napad na otroka druge veroizpovedi, barve kože, različnih motenj (npr. otrok, ki nosi očala).

TIPI OTROK, KI NAJPOGOSTEJE POSTANEJO ŽRTVE

Nasilni otroci so večinoma močni in imajo v skupinah pogosto alfa pozicijo. Ostali do njih gojijo neko strahospoštovanje, nekateri si celo želijo postati enaki. Z različnimi nasilnimi dogodki tako pridobivajo na samozaupanju in se samopotrjujejo. Najlažje se spravljajo na otroke, ki so bolj pasivni, telesno šibki ali neopredeljeni glede grupiranja v določene šolske tolpe.

Največkrat so žrtve naslednji tipi otrok:

- nemirni in moteči otroci, ki razvijajo različne oblike asocialnega vedenja;
- pasivni, slabotni in šibki otroci;
- telesno šibkejši otroci;
- otroci s slabše razvitimi socialnimi veščinami, ki se težje branijo;
- otroci z drugačnimi telesnimi znaki (barva kože, debelost, telesna okvara, nošenje očal,...);
- učno manj in bolj uspešni otroci;
- osamljeni otroci z malo ali nič prijatelji;
- otroci, ki jih imajo drugi za manj pametne (gluhi, nerodni, nemirni, slepi, gibalno in govorno ovirani,...);
- manj zreli otroci;
- otroci iz revnejših in premožnejših družin;
- otroci zaščitniških staršev.

ZNAKI IN POSLEDICE MEDVRSTNIŠKEGA NASILJA

Starši lahko zelo hitro opazijo, da se je pri njihovem otroku nekaj spremenilo. Če ne gre za navzven vidne spremembe, se zagotovo spremeni otrokovo vedenje in njegov odnos do šole. Starši ne smejo nikoli podvomiti v otrokova pripovedovanja in iskati

vzrokov za napad v žrtvi. Pogosto se zgodi, da napadalec (ki se seveda vedno v naprej pripravi) dejanje odigra tako, da krivec izpade žrtev. Z otrokom se moramo o zadevi temeljito pogovoriti in mu zagotoviti določeno rešitev. Čimprej se moramo oglasiti tudi pri šolskem vodstvu in povedati za napad. Vsaka šola bi morala takoj odreagirati na vsak najmanjši napad.

Starši morajo biti pozorni na naslednje znake pri otroku:

- raztrgana oblačila;
- uničene šolske potrebščine;
- modrice in udrnine;
- anksioznost;
- nespečnost, nočne more;
- izguba apetita;
- izguba prijateljev;
- nenaden padec šolskih ocen;
- žalost, razdražljivost, umaknjenost v svoj svet;
- nelogična pot v šolo (kar naenkrat se odloči, da bo v šolo hodil po veliko daljši poti);
- nasilje do sorojencev;
- izogibanje obiskovanju šole;
- izmikanje denarja staršem.

Ko zlorabljen otrok odraste, se bo še vedno dobro spomnil kje in kako se je odvijalo nasilje nad njim. Lahko se zgodi, da bo do ostalih odraslih razvil nezaupanje in bo potreboval veliko časa, preden bo postal samozavesten posameznik. Na žalost so posledice medvrstniškega nasilja pri nekaterih lahko tako hude, da preidejo v določene psihološke težave (npr. depresija), ki zahtevajo temeljito zdravljenje.

POMOČ

Pomoč potrebujeta tako žrtev kot krivec medvrstniškega nasilja. Včasih krivec, ki razvije tako negativno obliko vedenja, potrebuje celo daljšo in strožjo obravnavo, saj je velika verjetnost, da je bil žrtev zlorabe tudi sam doma, oziroma, da bo svoje nasilje nadaljeval v odraslem obdobju na še veliko hujše načine.

Z žrtvijo pa se moramo pogovoriti o načinih preprečevanja napadov, gradimo na njeni pozitivni samopodobi in samozaupanju.